

Aan de leden van de Vaste Commissie voor
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Den Haag : 6 november 2009
Ons kenmerk : S.A.09.083.78 CL/JS
Uw kenmerk :
Betreft : Regeling Innovatiearrangement

Geachte dames en heren,

Met het oog op de behandeling van de begroting van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap op 10, 11 en 12 november aanstaande in de Tweede Kamer vragen de Stichting van de Arbeid (Stichting) en *Het Platform Beroepsonderwijs* (Platform) graag uw aandacht voor het volgende.

Een goede afstemming tussen beroepsonderwijs en bedrijfsleven is onontbeerlijk voor een soepele doorstroming van onderwijs naar arbeidsmarkt. Innovatie in en vanuit het beroepsonderwijs, maar ook innovatie in bedrijven waaraan het beroepsonderwijs een bijdrage levert, is daartoe een van de belangrijke middelen. Het beroepsonderwijs moet in staat zijn om voor de deelnemers een leertraject te organiseren dat zowel aansluit op hun individuele kwaliteiten als op de snel veranderende omstandigheden op de arbeidsmarkt. Innovatie levert daarnaast een bijdrage aan de technische en sociale ontwikkeling van het bedrijfsleven en daarmee aan een grotere werkgelegenheid en welvaart in Nederland. Investeren in innovatie heeft een positieve invloed op de prestaties van bedrijven, zo wijst de praktijk uit.

De regeling Innovatiearrangement is voor de versterking van dat innovatieve vermogen van groot belang. Hierdoor is het de afgelopen jaren mogelijk geweest om krachtige impulsen te geven aan een adequate organisatie van de doorstroom van vmbo naar mbo en van mbo naar hbo. Jongeren krijgen daardoor meer perspectief op doorstroom naar hogere vormen van beroepsonderwijs, al dan niet in combinatie met werk. Ook zijn er nauwere samenwerkingsrelaties ontstaan met het (regionale) bedrijfsleven. De Stichting

en het Platform menen dat die ontwikkeling de komende jaren moet worden voortgezet, enerzijds om in de toekomst over voldoende hoogopgeleiden te kunnen beschikken en anderzijds om te voorkomen dat een deel van de opgroeiende generaties de aansluiting op de ontwikkeling van de kenniseconomie gaat missen. Succesvolle projecten¹ laten zien hoe het beroepsonderwijs betekenisvol kan zijn voor het combineren van technische én sociale innovatie, zowel landelijk als regionaal.

Eerder dit jaar heeft staatssecretaris Van Bijsterveldt de regeling Innovatiearrangement met een jaar verlengd tot 2010. In een brief d.d. 3 juli 2009 aan de staatssecretaris hebben de Stichting en het Platform ervoor gepleit de regeling ook ná 2010 voort te zetten.² In de begroting van OCW voor 2010 is echter besloten de regeling Innovatiearrangement na 2010 in het kader van de komende bezuinigingen niet voort te zetten.

Gelet op het belang van het in stand houden van een adequate infrastructuur om de doelstellingen van innovatie te kunnen blijven nastreven, doen de Stichting en het Platform een dringend beroep op u om de daarvoor benodigde middelen beschikbaar te blijven stellen.

Voor de korte termijn stellen zij concreet voor om de middelen uit de regeling Innovatiearrangement 2006 - 2009 die aan het eind van dit jaar onbenut blijken te zijn (geschat op 3 miljoen euro) samen met de middelen voor 2010 (20 miljoen euro) beschikbaar te stellen voor de komende twee jaren 2010 én 2011. Daarmee wordt - zonder een beslag op extra middelen - de termijn verlengd waarin innovatieprojecten kunnen worden ontwikkeld en uitgevoerd. Zo blijft de infrastructuur voor innovatie in stand, hetgeen een impuls zal zijn voor voortzetting door beroepsonderwijs en bedrijven ook na die periode.

Ook voor de langere termijn geldt dat innovatie gericht op een betere afstemming tussen de verschillende vormen van beroepsonderwijs (vmbo, mbo, hbo) enerzijds en tussen beroepsonderwijs en bedrijfsleven anderzijds geborgd moet blijven en dat hiervoor de benodigde middelen blijvend beschikbaar blijven. De Stichting en het Platform zijn zich ervan bewust dat dit in een breder kader zal moeten worden gezien in de door het kabinet ingestelde werkgroepen.

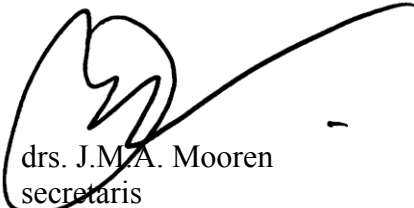
De Stichting en het Platform hechten eraan dat, hoe die overwegingen ook zullen uitvallen, in elk geval het stimuleren van de samenwerking tussen bedrijfsleven en beroepsonderwijs en de samenhang in de beroepskolom twee belangrijke pijlers blijven van het stimuleringsbeleid beroepsonderwijs. Om die reden bevelen de Stichting en het Platform aan om ook de zeer gewaardeerde en goed benutte regeling *Beroepsopleiding in Bedrijf* van het ministerie van Economische Zaken bij de overwegingen te betrekken. Vernieuwende projecten die nu met cofinanciering worden ontwikkeld, moeten ook in de toekomst kunnen worden voortgezet.

¹ Enkele voorbeelden van succesvolle projecten worden u rechtstreeks door HPBO toegestuurd.

² Deze brief is te uwer informatie als bijlage bijgevoegd.

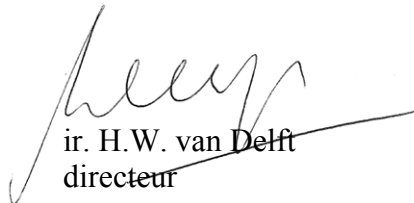
De Stichting van de Arbeid en *Het Platform Beroepsonderwijs* verzoeken u bij de komende heroverwegingsdiscussie in het kader van de bezuinigingen hiermee rekening te houden.

Hoogachtend,
Stichting van de Arbeid

drs. J.M.A. Mooren
secretaris

Het Platform Beroepsonderwijs

ir. H.W. van Delft
directeur

Bijlage:

Brief d.d. 3 juli 2009 van de Stichting van de Arbeid en *Het Platform Beroepsonderwijs* aan de staatssecretaris van OCW, mevrouw J.M. van Bijsterveldt

Cc:

- de staatssecretaris van OCW, mevrouw J.M. van Bijsterveldt
- de minister van EZ, mevrouw M.J.A. van der Hoeven

Aan de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
mevrouw J.M. van Bijsterveldt

CC: - de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
- de Minister van Economische Zaken
- de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
- de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Den Haag : 3 juli 2009
Ons kenmerk: : S.A.09.051.23 JM/CL
Betreft : Stroomlijning Innovatieregelingen

Excellentie,

Met genoegen hebben wij kennisgenomen van uw besluit om de regeling Innovatiearrangement met een jaar te verlengen. Dit besluit is geheel in lijn met de uitkomsten van de in het najaar van 2008 uitgevoerde externe evaluatie. Wij zien dit als een uitdrukking van het belang dat ook het kabinet hecht aan een innovatief beroepsonderwijs. 'Innovatief' omdat het beroepsonderwijs eerst en vooral steeds beter in staat moet zijn om voor het leeuwendeel van de jongeren in de Nederlandse samenleving een leertraject te organiseren dat zowel aansluit op hun individuele kwaliteiten, als op de snel veranderende omstandigheden in het arbeidsbestel. 'Innovatief' ook omdat het als een eigenstandige kracht in nauwe samenspraak met andere maatschappelijke actoren, met name het bedrijfsleven, een bijdrage moet leveren aan de technische en sociale innovatie en daarmee hogere welvaart van ons land.

Het Innovatiearrangement is voor de versterking van dat innovatieve vermogen van groot belang, omdat het de afgelopen jaren krachtige impulsen heeft gegeven aan het steeds beter en intelligenter organiseren van de doorstroom van vmbo naar mbo en van mbo naar hbo én nauwe samenwerking met het bedrijfsleven. Hierdoor krijgen meer jongeren perspectief op doorstroom naar de hogere vormen van beroepsonderwijs, al dan niet in combinatie met werk, en zijn nauwere samenwerkingsrelaties met het (regionale) bedrijfsleven ontstaan. Die ontwikkeling moet volgens ons de komende jaren worden voortgezet, enerzijds om in de toekomst over voldoende hoogopgeleiden te kunnen beschikken en anderzijds om te voorkomen dat een deel van de opgroeiende generaties de aansluiting op de ontwikkeling van de kennissamenleving gaat missen. Succesvolle projecten laten zien hoe het beroepsonderwijs betekenisvol kan zijn voor het combineren van technische én sociale innovatie, landelijk, maar vooral ook in de grote steden en regionaal. Daarbij zou de focus sterker kunnen worden gericht op innovatie in bedrijven waaraan het beroepsonderwijs een bijdrage levert. Dit maatwerk in de regio is een drijvende kracht voor maatschappelijke innovatie en economisch herstel. En ze bieden bij uitstek mogelijkheden om bij jongeren een sterkere beroepsidentiteit te ontwikkelen, waardoor de kans op uitval van jongeren uit het beroepsonderwijs zal verminderen.

Wij pleiten er dan ook voor om de regeling na 2010 voort te zetten en dat nu al in de meerjarenbegroting zeker te stellen. Wij zijn graag bereid om in samenspraak met de betrokken departementen in het komende najaar te bezien hoe de regeling zich verder moet ontwikkelen, wil deze nog beter tegemoetkomen aan de doelstellingen en maatschappelijke wensen.

Hoewel het ons dus verheugt dat de voorwaarden voor de ontwikkeling van een dergelijk arrangement voor de korte termijn zijn veiliggesteld, brengen wij met deze brief tot uitdrukking dat wij er niet gerust op zijn dat dit ook voor de middellange en langere termijn geldt. Allereerst mag de kredietcrisis niet tot gevolg hebben dat de basisfinanciering voor het beroepsonderwijs wordt aangetast, met inbegrip van een tweedegeldstroomvoorziening in het hoger beroepsonderwijs. Hierop inleveren zal de kwaliteit aantasten en dan heeft innovatie van het beroepsonderwijs ook geen zin. Wel kan innovatie op lange

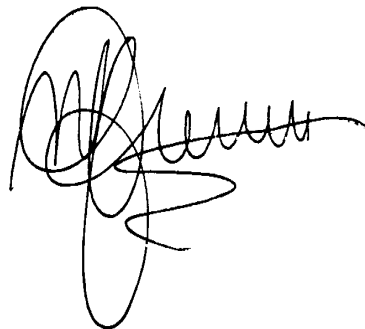
re termijn ertoe leiden dat wij het beroepsonderwijs slimmer en efficiënter organiseren en daarmee beter laten renderen.

Verder willen wij onze zorg uiten over het feit dat er naast goed ontwikkelde bestaande regelingen steeds nieuwe regelingen worden ontwikkeld voor evenzoveel, vaak overlappende doelstellingen. Wat wij waarnemen is dat deze veelheid van regelingen ondoelmatigheid in de hand werkt en een averechts effect veroorzaakt. Bij het opzetten van nieuwe regelingen wordt zelfs geen gebruikgemaakt van de ervaring met eerdere en bestaande regelingen. Regie met voldoende 'ordenende macht' ontbreekt. Daardoor is er sprake van verspilling van middelen, terwijl de prangende noodzaak tot duurzame innovatie onverminderd groot is. Zeker in de langer bestaande en relatief substantiële arrangementen, zoals het Platform Bèta Techniek en Het Platform Beroepsonderwijs (Innovatiearrangement), is in de afgelopen jaren getracht om tegen de stroom in roeiend een praktijk op te bouwen, waarin op basis van leren van ervaring meer substantiële en duurzame innovatie op gang wordt gebracht. De kredietcrisis creëert op dit moment een 'sense of urgency' om ondoelmatigheden in de subsidiestromen fors aan te pakken. Die lijn willen wij graag voortzetten en wij zouden graag met u in gesprek komen over een lichte vorm van regie op het palet aan regelingen. Dat zou ons inziens het beste kunnen worden georganiseerd in een bestuurlijke context met de brancheorganisaties in het beroepsonderwijs en de partners in de Stichting van de Arbeid, in samenspraak met de overheid.

Namens de Stichting van de Arbeid

mr. B.E.M. Wientjes,
voorzitter namens de
centrale organisaties
van werkgevers

drs. A.M. Jongerius,
voorzitter namens de
centrale organisaties
van werknemers

Namens *Het Platform Beroepsonderwijs*

D. Terpstra,
voorzitter

Aan de leden van de Vaste Commissie voor
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Betreft: Aangekondigde bijlage bij brief S.A.09.083.78 CL/JS d.d. 6 november 2009
inzake het Innovatiearrangement

Geachte dames en heren volksvertegenwoordigers,

Zoals aangekondigd in de brief van de Stichting van de Arbeid en *Het Platform Beroepsonderwijs* van 6 november jl. (kenmerk S.A.09.083.78 CL/JS), ontvangt u hierbij kort samengevat de resultaten van een drietal succesvolle projecten, die met subsidie van het Innovatiearrangement en betrokkenheid van *Het Platform Beroepsonderwijs* konden worden uitgevoerd. Dit drietal is een selectie van de ongeveer 25 projecten die jaarlijks met medefinanciering vanuit het Innovatiearrangement worden uitgevoerd. De voorbeelden laten stuk voor stuk zien dat het zonder meer stopzetten van het Innovatiearrangement na 2010 een dramatische desinvestering zou betekenen in economisch en sociaal opzicht.

1. *Spliethoff – NOVA-college*

Spliethoff is de laatste grote rederij op Nederlandse bodem. De onderneming heeft de ambitie de komende jaren 30% volumetoename te realiseren. Daartoe zijn voldoende adequaat opgeleide officieren nodig die flexibel, zelfstandig en met veel improvisatietalent schepen kunnen bemensen. Om hierin te kunnen voorzien participeert Spliethoff met het NOVA-college in een IA-project. In dit project vindt de opleidingsfaciliteit op een innovatieve wijze plaats aan boord van acht schepen die daartoe zijn omgebouwd met een dubbele brug. Zonder deze samenwerking zou Spliethoff zich gedwongen gevoeld hebben uit te wijken naar het buitenland. Daarmee zou een bedrijf dat tot de wereldtop behoort met een jaaromzet van € 700 miljoen, tevens de laatste grotere rederij die Nederland rijk is, geen deel meer uitmaken van de Nederlandse economie. De samenwerking met het NOVA-college en de investering van € 1 miljoen uit het Innovatiearrangement vormde de laatste schakel in een gecombineerde investering van in totaal € 9 miljoen, waarbij de rederij zelf € 5,5 miljoen investeert en de resterende € 2,5 miljoen afkomstig is uit enkele andere fondsen.

2. *RDM Innovation Dock (RDM ID)*

RDM ID is het resultaat van een gezamenlijke aanpak van het Havenbedrijf Rotterdam, het Albeda College en de Hogeschool Rotterdam. Het is geen school in de klassieke zin van het woord, maar eerst en vooral een inspirerende ontwikkelplek voor jongeren en bedrijven om zich voor te bereiden op de nieuwe economie. Alle bedrijven - momenteel 17 doorgroeiend naar 20 à 25 - sluiten niet alleen een huurcontract, maar ook een kenniscontract met de twee genoemde instellingen voor beroepsonderwijs. Het gaat in de meeste gevallen om relatief kleine bedrijven die de kiem vormen van zich opschalende innovaties. Studenten van mbo en hbo werken er in groepjes aan het ontwerpen, construeren en testen van producten met een innovatief karakter, in het bijzonder gericht op duurzame ontwikkeling, binnen de thema's 'bouwen', 'mobiliteit', 'energie'. Ook hier was een investeringscombinatie van op zich bescheiden innovatiesubsidies vanuit de EU, Economische zaken, Platform Bèta Techniek en het Innovatiearrangement op zich voldoende voor een nu al gerealiseerd hoog maatschappelijk rendement. Vier voorbeelden uit de bedrijven die er partner zijn:

- Ampelmann ontwikkelde vanuit RDM ID een zelfstabiliserend boorplatform, waardoor er 40% langer op zee gewerkt kan worden; een enorme efficiëntiewinst.

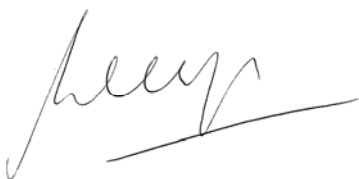
- DURA-vermeer verwacht er een substantiële bijdrage te vinden in de (door)ontwikkeling van producten en concepten waarmee het marktaandeel in duurzaam en klimaatbestendig bouwen kan groeien van 15 naar 50%.
- Studenten leverden bij Formula Zero meerdere bijdragen aan producten en kennis voor het terugdringen van de emissie tot uiteindelijk 0 in de autosport, met doorwerking naar de autobranche als geheel.
- Gemeentewerken Rotterdam verwacht dat door de langdurige samenwerking tussen meerdere partners een substantieel rendement (absolute cijfers zijn nog niet beschikbaar) op het gebied van duurzaamheid en slimmere producten in de stads- en havenregio gerealiseerd kan worden.

3. *Topinstituut World Class Maintenance (WCM)*

WCM staat voor de samenwerking van bedrijven in verschillende onderdelen van 'Maintenance' (luchtvaart, procesindustrie, energie, maritiem en infrastructuur) enerzijds, gekoppeld aan samenwerking in de beroepskolom vmbo-mbo-hbo-wo anderzijds in een markt met een omvang van € 18 miljard en een werkgelegenheid van 150.000 mensen. Een zeer groot deel van de techniekstudenten vindt hier emplooi. Maintenance is een speerpunt in het kader van 'Pieken in de Delta' voor economische groei. Het Maintenance Education Consortium (MEC) is daarbinnen het samenwerkingsverband tussen onderwijsinstellingen in Zuid-Nederland in de gehele beroepsonderwijskolom. Het MEC vormt een onmisbare schakel in de keten van kennis-kunde-kassa. Deze combinatie van samenwerkingsverbanden is gericht op '5 x15% versterking': omzet in de sector, instroom in maintenance sectoren in het beroepsonderwijs, maintenance gerelateerde werkgelegenheid, betere beschikbaarheid voor eigenaren van installaties en meer omzet voor toeleveranciers. De combinatie van samenwerkingsvormen met een zeer hoog rendement is ook hier te danken aan een mix van op zichzelf bescheiden subsidiebijdragen (Pieken in de Delta, Platform Bèta Techniek, Innovatiearrangement).

Natuurlijk zijn niet alle projecten een even doorslaand succes, maar dit lijstje van drie kan eenvoudig met vele andere projecten worden uitgebreid. De kracht van het Innovatiearrangement is dat het subsidiegeld wordt gezien als investeringsgeld: namelijk investeringen in duurzame samenwerking tussen (meerdere) bedrijven en meerdere partners in het beroepsonderwijs met een gunstig perspectief op de economische bedrijvigheid en de innovatie van de Nederlandse economie en het beroepsonderwijs. De grote succesverhalen zijn bijna altijd het gevolg van een creatieve aanwending van meerdere vormen van subsidie, wat ervoor pleit om ook op landelijk niveau zoveel mogelijk regie tussen de verschillende regelingen te bevorderen. Een dergelijke combi kan alleen ontstaan als de betrokken partijen hier serieus werk van willen maken en er grote voordelen in zien, economisch, sociaal en uit het oogpunt van duurzaamheid. Het Innovatiearrangement is erop gericht met bescheiden middelen bij uitstek deze vormen van samenwerking te honoreren. Het IA is niet zelden 'een laatste zet' vanuit de beroepsonderwijskolom, die deze hoge rendementen mede mogelijk maakt. Hiermee nu stoppen beschouwen de partners in het beroepsonderwijs én in de Stichting van de Arbeid onder de huidige economische omstandigheden als 'penny wise, pound foolish'.

Mocht u nog een nadere toelichting op de genoemde voorbeelden willen, dan bent u van harte uitgenodigd contact met mij op te nemen (06 51840151). Overigens zullen deze en andere voorbeelden over enkele dagen op de website van *Het Platform Beroepsonderwijs* (www.hpbo.nl) worden opgenomen.

Ir H.W. van Delft
directeur *Het Platform Beroepsonderwijs*